

Sygn. akt III USK 499/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania B. P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o ubezpieczenia społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25
sierpnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz B. P. kwotę 240 zł. (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 20 lipca 2020 r. oraz obciążył organ rentowy kosztami postępowania apelacyjnego. Sąd Okręgowy w L. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 10 lipca 2019 r. w ten sposób, że ustalił, iż B. P., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 30 września 2015 r. oraz dobrowolnemu

ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 20 sierpnia 2015 r. i od dnia 1 września 2015 r. do dnia 30 września 2015 r. oraz zasądził od strony pozwanej, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., na rzecz ubezpieczonego B. P., kwotę 180 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W ocenie Sądu Okręgowego, ubezpieczony wykazał, że faktycznie prowadził w spornym okresie działalność gospodarczą w zakresie usług elektrycznych. Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że organ rentowy nie zakwestionował, że wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług elektrycznych, w czasie bezpośrednio poprzedzającym sporny okres (od dnia 3 marca 2014 r. do dnia 28 lutego 2015 r.), a także w czasie bezpośrednio po spornym okresie (od dnia 1 października 2015 r.). W dniu poprzedzającym sporny okres, tj. 28 lutego 2015 r., wnioskodawca wystawił dwa rachunki, w tym jeden na kwotę 34.000 zł. W ocenie Sądu Okręgowego, wiarygodne były wyjaśnienia wnioskodawcy, który wskazał na rozprawie w dniu 20 lipca 2020 r., że w spornym okresie od marca 2015 r. do września 2015 r. zajmował się wykonywaniem zlecenia wynikającego z rachunku nr 2/2015 z dnia 28 lutego 2015 r. w postaci wykonania instalacji elektrycznej wraz z białym montażem dla trzech domków w B.. Wiarygodne były dla Sądu twierdzenia wnioskodawcy, że praca, którą musiał wykonać, uwzględniając pracę tynkarzy i wyschnięcie tynków przed wykonaniem przez ubezpieczonego białego montażu, wymagała ok. dwóch miesięcy dla każdego z domków. W sytuacji, gdy wnioskodawca wykonywał w spornym okresie tak poważne zlecenie za tak wysokie wynagrodzenie, zrozumiałe jest, że nie przyjmował w tym okresie (7 miesięcy) innych zleceń i nie uzyskiwał przychodów. Nadto wnioskodawca wykazał, poprzez przedłożenie dokumentów dołączonych do pisma z dnia 21 lutego 2020 r., że na mocy decyzji Starosty L. z dnia 27 lutego 2015 r. uzyskał zezwolenie na roboty budowlane, mające na celu zmianę sposobu użytkowania poddasza na pomieszczenie mieszkalne oraz przebudowę lokalu mieszkalnego, który stanowił siedzibę firmy wnioskodawcy. W ocenie Sądu, wnioskodawca wykazał, że działalność także w spornym okresie była prowadzona przez niego w sposób ciągły, zorganizowany i zarobkowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowi dostateczną podstawę do uznania zarówno zorganizowanego, jak i ciągłego, charakteru

działalności ubezpieczonego. Wnioskodawca nie tylko wykonywał w spornym okresie usługi, polegające na wykonaniu instalacji elektrycznych na rzecz firmy A.-A. N. z siedzibą w B., ale przedsięwziął również formalne czynności prowadzące do wykonania prac budowlanych w siedzibie firmy. Dodatkowo prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług elektrycznych, w czasie bezpośrednio poprzedzającym sporny okres oraz bezpośrednio po nim, co oznacza, że jego zamiarem było wykonywanie działalności gospodarczej w sposób zorganizowany, zarobkowy i ciągły.

W skardze kasacyjnej z dnia 26 lipca 2021 r. pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 kwietnia 2021 r., podnosząc zarzuty:

1) naruszeniu przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, to jest:

a) art. 232 zdanie pierwsze kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 244 § 1 k.p.c. w związku z art. 252 k.p.c. przez ich niezastosowanie i w konsekwencji niedostrzeżenie, że protokół przesłuchania płatnika przed organem rentowym, jak również protokół kontroli są dokumentami urzędowymi, a ich podważanie nie może polegać na złożeniu w trakcie postępowania sądowego zeznań sprzecznych z zeznaniami złożonymi w postępowaniu przed organem rentowym;

b) art. 235 § 1 k.p.c. przez uznanie, że dowodowi z przesłuchania strony należy przyznać większą moc, ze względu na walor bezpośredniości, w porównaniu z zeznaniami złożonymi w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym, w sytuacji gdy postępowanie przed organem rentowym jest pierwszym etapem sprawy i po odwołaniu do sądu stanowi część tego samego postępowania, zatem nie zachodzi tu sytuacja prowadzenia w sprawie cywilnej dowodu z akt innej sprawy, a dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego nie stanowią odrębnego dowodu, lecz dokumentują dotychczasowy stan sprawy, a co za tym idzie - sąd przeprowadzając dowód z protokołu przesłuchania przed organem rentowym nie czyni odstępstwa od zasady bezpośredniości w znaczeniu podmiotowym;

c) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. przez niewszechstronne rozważenie zebranego materiału i nieuwzględnienie wszystkich dowodów, w tym zwłaszcza protokołu kontroli ZUS;

d) art. 299 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez dopuszczenie i przeprowadzenie na etapie postępowania apelacyjnego dowodu z przesłuchania świadka – A. N., pomimo że odwołujący nie wnioskował o przeprowadzenie tego dowodu w toku postępowania apelacyjnego, a ponadto w sprawie nie zachodził wyjątek, który pozwalałby na przeprowadzenie wymienionego dowodu po przesłuchaniu odwołującego jako strony postępowania;

2) naruszeniu przepisów prawa materialnego, to jest: art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a także art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy o s.u.s. przez ich niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że w spornym okresie działalność wykonywana przez odwołującego odpowiadała cechom działalności gospodarczej stanowiącej tytuł do podlegania ubezpieczeniom społecznym, w sytuacji gdy w realiach niniejszej sprawy nie mamy do czynienia z prowadzeniem działalności gospodarczej z uwagi na brak kumulatywnego spełnienia wszystkich przesłanek legalnej definicji takiej działalności, w szczególności działalność zarejestrowana przez odwołującego nie była prowadzona w sposób ciągły, zorganizowany i nie miała charakteru zarobkowego.

Podnosząc powyższe organ rentowy wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Ponadto, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wniesiono o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ jest ona, zdaniem skarżącej, oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, pełnomocnik B. P. wniosł o nieprzyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie kasacyjne, według norm przepisanych. A w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej organu rentowego

w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie kasacyjne, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Artykuł 398⁹ § 1 k.p.c. zawiera enumeratywny katalog przyczyn kasacyjnych, których wystąpienie warunkuje przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę w razie ziszczenia się co najmniej jednej z przesłanek w postaci: wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego, dostrzeżenia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wystąpienia prawdopodobieństwa ziszczenia się przyczyny nieważności postępowania, jak również w wypadku oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Skarżący wskazał, iż wniesiona przez niego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Dla przyjęcia skargi do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego. Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze prima facie zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. W tym przypadku przyczyna kasacyjna odnosi się do oczywistego naruszenia prawa polegającego na niewątpliwej sprzeczności rozstrzygnięcia z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo na wydaniu go w wyniku oczywiście błędnej wykładni lub niewłaściwym stosowaniu prawa, w tym np. stosowaniu nieobowiązujących przepisów czy wydaniu orzeczenia nienadającego się do wykonania. Niezbędne jest wykazanie za pomocą prawnych i faktycznych przesłanek, że w zasadniczym postępowaniu kasacyjnym skarga zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego (zob. T. Ereciński, w: J. Gudowski, System

PrProc, t. III, cz. 2, s. 984; T. Wiśniewski, w: H. Dolecki, T. Wiśniewski, Komentarz KPC, t. II, 2013, s. 248.). Skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się oczywista zasadność skargi kasacyjnej oraz przedstawić związane z tym argumenty jurydyczne. Niezbędne jest wykazanie w sposób jednoznaczny, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Za oczywiste uznaje się to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań (zob. T. Zembruski, Skarga, s. 438 i n.; Zob. T. Ereciński, w: T. Ereciński, Komentarz KPC, t. III, 2016, s. 276 i n.; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, Legalis nr 539756; postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lutego 2010 r., III PK 304/09, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 179/12, Legalis nr 544715; postanowienie Sądu Najwyższego z 13 marca 2017 r., I CSK 596/16, niepubl.).

Ciężar wykazania, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania spoczywa na stronie skarżącej. W niniejszej sprawie skarżący nie sprostował temu zadaniu.

Nie można podzielić zapatrywania strony skarżącej, jakoby dokument urzędowy, korzystający z mocy art. 244 k.p.c. z domniemania prawdziwości i zgodności z prawdą tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone, stanowił dowód niepodważalny. Jest to przecież domniemanie wzruszalne za pomocą wszelkich środków dowodowych, co wynika z art. 252 k.p.c.. Nie można, co do zasady, uznać próby dowodzenia, że dokument urzędowy zawiera niezgodne z prawdą oświadczenie, za czynność sprzeczną z prawem lub zmierzającą do jego obejścia. Poza tym w przedmiotowej sprawie nie może być mowy o podważaniu przez Sąd Okręgowy prawdziwości oświadczeń złożonych przez B. P., zawartych w protokole kontroli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy, korzystając z przysługujących mu na mocy przepisów kodeksu postępowania cywilnego uprawnień, przesłuchał odwołującego, a złożonych przez niego wyjaśnień nie sposób uznać za sprzeczne z tymi złożonymi do protokołu ZUS – odwołujący się

wyjaśnił bowiem, że przez zaprzestanie wykonywania działalności rozumiał niewykonywanie żadnych nowych prac (nieprzyjmowanie nowych zleceń) w spornym okresie – ze względu na duży zakres pracy, do której wykonania zobowiązał się wcześniej, a nie stanowcze zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej – jak to próbuje w sposób wąski interpretować organ rentowy. Stanowisko odwołującego się jest tym bardziej wiarygodne, że – jak to ustaliły sądy obu instancji i czego nie kwestionował organ rentowy – B. P. w okresie do marca 2015 r. i po wrześniu 2015 r. cały czas prowadził działalność gospodarczą w tym samym zakresie. Organ rentowy kwestionuje więc jedynie okres prowadzonej działalności gospodarczej od marca do września 2015 r., zaś badając okoliczności prowadzenia działalności gospodarczej należałoby brać pod uwagę cały okres jej prowadzenia, a nie dowolnie wybrany okres kilku miesięcy. Zarzut braku ciągłości w prowadzeniu działalności gospodarczej jest więc całkowicie chybiony, biorąc pod uwagę fakt, iż ubezpieczony nie zmienił przedmiotu prowadzonej działalności. Skarżący również w swych rozważaniach pomija istotny fakt uzyskania przez ubezpieczonego pozwolenia na roboty budowlane w siedzibie jego firmy - co także świadczy o wykonywaniu przez niego działalności gospodarczej.

Należy także zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Tymczasem sformułowane w skardze kasacyjnej zarzuty w gruncie rzeczy zmierzają do podważenia ustaleń faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku. Zgodnie natomiast z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, co oznacza, że przy merytorycznym rozpoznaniu wniesionej skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić zarzutów dotyczących ustaleń faktycznych i nieprawidłowej oceny materiału dowodowego, a tym samym przy rozstrzyganiu zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego byłby związany dokonanymi przez Sąd Apelacyjny ustaleniami faktycznymi (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

[as]